TEISINGUMO TEISMO (trečioji kolegija) SPRENDIMAS

2017 m. sausio 25 d.[1]

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą — Policijos ir teismų bendradarbiavimas baudžiamosiose bylose — Pagrindų sprendimas 2002/584/TVR — Europos arešto orderis — 23 straipsnis — Prašomo perduoti asmens perdavimo terminas — Galimybė suderinti naują perdavimo datą daugiau nei vieną kartą — Prašomo perduoti asmens priešinimasis perdavimui — Force majeure“

Byloje C-640/15

dėl *Court of Appeal* (Apeliacinis teismas, Airija) 2015 m. lapkričio 24 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2015 m. gruodžio 2 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje dėl Europos arešto orderio, išduoto dėl

Tomo Vilko, vykdymo

TEISINGUMO TEISMAS (trečioji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas L. Bay Larsen (pranešėjas), teisėjai M. Vilaras, J. Malenovský, M. Safjan ir D. Šváby,

generalinis advokatas M. Bobek,

posėdžio sekretorė L. Hewlett, vyriausioji administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2016 m. liepos 20 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

— T. Vilko, atstovaujamo QC. M. Kelly, BL M. Lynam ir solisitorių B. Coveney, J. Wood ir T. Horan,

— Airijos, atstovaujamos E. Creedon, D. Curley ir E. Pearson, padedamų SC S. Stack ir BL J. Benson,

— Prancūzijos vyriausybės, atstovaujamos D. Colas ir F.-X. Bréchot,

— Lietuvos vyriausybės, atstovaujamos D. Kriaučiūno, R. Krasuckaitės ir J. Nasutavičienės,

— Austrijos vyriausybės, atstovaujamos C. Pesendorfer,

— Lenkijos vyriausybės, atstovaujamos B. Majczyna,

— Jungtinės Karalystės vyriausybės, atstovaujamos S. Brandon, padedamo baristerio J. Holmes,

— Europos Komisijos, atstovaujamos R. Troosters ir S. Grünheid,

1 — * Proceso kalba: anglų.

susipažinęs su 2016 m. spalio 27 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2002 m. birželio 13 d. Tarybos pagrindų sprendimo 2002/584/TVR dėl Europos arešto orderio ir perdavimo tarp valstybių narių tvarkos (OL L 190, 2002, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 6 t., p. 34), iš dalies pakeisto 2009 m. vasario 26 d. Tarybos pamatiniu sprendimu 2009/299/TVR (OL L 81, 2009, p. 24; toliau – Pagrindų sprendimas), 23 straipsnio išaiškinimo.

2 Šis prašymas pateiktas Airijoje vykdant Lietuvos teismo dėl Tomo Vilko išduotus Europos arešto orderius.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

Konvencija dėl supaprastintos ekstradicijos tvarkos

3 1995 m. kovo 10 d. pasirašytos Konvencijos dėl supaprastintos ekstradicijos tvarkos tarp Europos Sąjungos valstybių narių, parengtos vadovaujantis Europos Sąjungos sutarties K.3 straipsniu (OL C 78, 1995, p. 2; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 8 t., p. 3; toliau – Konvencija dėl supaprastintos ekstradicijos tvarkos), 11 straipsnio 3 dalyje nustatyta:

„Jei asmenį išduoti per <…> nustatytą terminą sutrukdo aplinkybės, kurių ji negali kontroliuoti <…> institucija apie tai informuoja kitą instituciją. Šios dvi institucijos susitaria dėl naujos išdavimo datos. Tokiu atveju asmuo išduodamas per 20 dienų nuo tos naujai sutartos datos. Jei pasibaigus šiam terminui išduodamas asmuo vis dar yra sulaikytas, jis išleidžiamas į laisvę.“

Pagrindų sprendimas

4 Pagrindų sprendimo 5 ir 7 konstatuojamosios dalys suformuluotos taip:

„(5) Sąjungos siekis tapti laisvės, saugumo ir teisingumo erdve reikalauja panaikinti ekstradiciją tarp valstybių narių ir pakeisti ją perdavimo sistema tarp teisminių institucijų. Be to, pradėjus taikyti naują [naują supaprastintą] nuteistų ar įtariamų asmenų perdavimo sistemą vykdant [, siekiant vykdyti] baudžiamuosius nuosprendžius ar traukiant baudžiamojon atsakomybėn [baudžiamąjį persekiojimą], galima panaikinti dabartinės ekstradicijos tvarkos sudėtingumą ir jai būdingas vilkinimo tendencijas. Tradiciniai iki šiol egzistavę valstybių narių bendradarbiavimo santykiai laisvės, saugumo ir teisingumo erdvėje turėtų būti pakeisti teismo sprendimų baudžiamosiose bylose laisvo judėjimo sistema, taikoma ir ikiteisminiams [tarpiniams], ir galutiniams sprendimams.

<…>

(7) Kadangi valstybės narės, veikdamos vienašališkai, negali pakeisti daugiašalės ekstradicijos sistemos, kuri remiasi 1957 m. gruodžio 13 d. Europos konvencija dėl ekstradicijos, ir todėl dėl šios užduoties masto ir poveikio ją geriau galima įvykdyti Sąjungos lygiu, Taryba gali priimti

priemones, vadovaudamasi subsidiarumo principu, nurodytu [ES] 2 straipsnyje ir [EB] 5 straipsnyje. Vadovaujantis proporcingumo principu, nustatytu pastarajame straipsnyje, šis pagrindų sprendimas nereglamentuoja daugiau nei būtina šiam tikslui pasiekti.“

5 Pagrindų sprendimo 1 straipsnio „Europos arešto orderio apibrėžimas ir įpareigojimas jį vykdyti“ 1 ir 2 dalyse nustatyta:

„1. Europos arešto orderis yra teisminis sprendimas, kurį išduoda [priima] valstybė narė, kad kita valstybė narė areštuotų [sulaikytų] ir perduotų prašomą perduoti asmenį, siekiant patraukti baudžiamojon atsakomybėn arba vykdyti laisvės atėmimo bausmę [vykdyti baudžiamąjį persekiojimą arba laisvės atėmimo bausmę], arba sprendimą dėl įkalinimo.

2. Valstybės narės vykdo Europos arešto orderį, remdamosi tarpusavio pripažinimo principu ir vadovaudamosi šio pagrindų sprendimo nuostatomis.“

6 Pagrindų sprendimo 12 straipsnyje „Asmens laikymas laisvės atėmimo vietose“ numatyta:

„Kai asmuo areštuojamas [sulaikomas] pagal Europos arešto orderį, vykdančioji teisminė institucija pagal vykdančiosios valstybės narės teisę nusprendžia, ar prašomą perduoti asmenį reikėtų laikyti laisvės atėmimo vietoje. Asmuo pagal vykdančiosios valstybės narės vidaus teisę gali būti bet kuriuo metu laikinai [lygtinai] paleistas, jei minėtos valstybės narės kompetentinga institucija imasi visų, jos nuomone, reikalingų priemonių užtikrinti, kad asmuo nepasislėptų.“

7 Pagrindų sprendimo 15 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Vykdančioji teisminė institucija, laikydamasi šiame pamatiniame [pagrindų] sprendime nustatytų terminų ir sąlygų, nusprendžia, ar asmuo turi būti perduotas.“

8 Pagrindų sprendimo 23 straipsnyje „Asmens perdavimo terminai“ nustatyta:

„1. Prašomas perduoti asmuo perduodamas kuo greičiau atitinkamų institucijų suderintą dieną.

2. Asmuo perduodamas ne vėliau kaip praėjus 10 dienų nuo galutinio sprendimo dėl Europos arešto orderio vykdymo.

3. Jei prašomo perduoti asmens perdavimui per šio straipsnio 2 dalyje nurodytą laikotarpį trukdo nuo valstybių narių nepriklausančios aplinkybės [Jei prašomo perduoti asmens perdavimas per šio straipsnio 2 dalyje nurodytą laikotarpį neįmanomas dėl nuo valstybių narių nepriklausančių aplinkybių], vykdančioji ir išduodančioji teisminės institucijos nedelsdamos susisiekia ir susitaria dėl naujos perdavimo datos. Tokiu atveju perdavimas turi įvykti per 10 dienų nuo naujai suderintos datos.

4. Išimtiniais atvejais perdavimas gali būti laikinai sustabdytas dėl rimtų humanitarinio pobūdžio priežasčių, pavyzdžiui, jei yra rimto pagrindo manyti, kad dėl to akivaizdžiai kils pavojus prašomo perduoti asmens gyvybei ar sveikatai. Europos arešto orderis įvykdomas, kai tik išnyksta tokios priežastys. Vykdančioji teisminė institucija nedelsdama apie tai praneša išduodančiajai teisminei institucijai ir susitaria dėl naujos perdavimo datos. Tokiu atveju perdavimas turi įvykti per 10 dienų nuo naujai suderintos datos.

5. Pasibaigus šio straipsnio 2–4 dalyse nurodytam terminui, jei asmuo vis dar yra laikomas nelaisvėje, jis yra paleidžiamas.“

Airijos teisė

9 Pagrindinei bylai taikytinos redakcijos *European Arrest Warrant Act 2003* (2003 m. Europos arešto orderio įstatymas) 16 straipsnio 1 ir 2 dalyse reglamentuota tvarka, pagal kurią *High Court* (Aukštasis teismas, Airija) priima nutartis perduoti asmenis, dėl kurių išduotas Europos arešto orderis.

10 Šio įstatymo 16 straipsnio 3A dalyje numatyta, kad asmuo, kuriam taikoma tokia nutartis, paprastai perduodamas išduodančiajai valstybei narei ne vėliau kaip per 10 dienų nuo nutarties įsigaliojimo.

11 Šio įstatymo 16 straipsnio 4 ir 5 dalys suformuluotos taip:

„4) Kai *High Court* [Aukštasis teismas] priima nutartį pagal 1 ar 2 dalis ir nenurodo atidėti perdavimo pagal 18 straipsnį, jis:

<…>

b) skiria asmeniui suėmimą, kuris vykdomas laisvės atėmimo įstaigoje, <…> ne ilgiau nei 25 dienoms, kol bus įvykdytos nutartyje išdėstytos sąlygos; ir

c) nurodo, kad asmuo vėl pristatomas į *High Court* [Aukštasis teismas]:
   i) jeigu jis neperduodamas iki jo perdavimo termino pagal 3A dalį pabaigos – kai tik įmanoma šiam terminui pasibaigus; arba
   ii) jei valstybės centrinė institucija mano, kad dėl aplinkybių, nepriklausančių nuo valstybės ar išduodančiosios valstybės, asmuo nebus perduotas iki i punkte nurodyto termino pabaigos – prieš pasibaigiant šiam terminui.

5) Kai asmuo pristatomas į *High Court* [Aukštasis teismas] pagal 4 dalies c punktą, *High Court* [Aukštasis teismas]:

a) jeigu nustato, kad dėl aplinkybių, nepriklausančių nuo valstybės ar atitinkamos išduodančiosios valstybės, asmuo nebuvo perduotas per 3A dalyje nustatytą perdavimo terminą arba atitinkamu atveju nebus perduotas:
   i) išduodančiajai teisminei institucijai pritarus, nustato naują asmens perdavimo datą ir
   ii) skiria asmeniui suėmimą, kuris vykdomas laisvės atėmimo įstaigoje, <…> laikotarpiui, kuris baigiasi ne vėliau kaip praėjus 10 dienų nuo pagal i punktą nustatytos datos, kol bus įvykdytas perdavimas;

ir

b) bet kuriuo kitu atveju nurodo asmenį paleisti.“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

12 Lietuvos teismas dėl T. Vilko išdavė du Europos arešto orderius.

13 Dviem 2015 m. liepos 9 d. nutartimis *High Court* [Aukštasis teismas] nutarė perduoti T. Vilką Lietuvos institucijoms ne vėliau kaip per 10 dienų nuo šių nutarčių įsiteisėjimo, t. y. vėliausiai 2015 m. rugpjūčio 3 d.

14 Airijos institucijos bandė perduoti T. Vilką Lietuvos institucijoms naudodamosi 2015 m. liepos 31 d. komerciniu skrydžiu. Tačiau dėl suinteresuotojo asmens priešinimosi šis pirmas bandymas perduoti nepavyko, nes pilotas atsisakė įleisti T. Vilką į šį skrydį vykdantį lėktuvą.

15 Tuomet *High Court* [Aukštasis teismas] nurodė perduoti T. Vilką Lietuvos institucijoms ne vėliau kaip per 10 dienų nuo 2015 m. rugpjūčio 6 d. 2015 m. rugpjūčio 13 d. naujas bandymas perduoti nepavyko dėl suinteresuotojo asmens elgesio.

16 Dėl šių priežasčių *Minister for Justice and Equality* (Teisingumo ir lygybės ministerija, Airija) pateikė *High Court* [Aukštasis teismas] prašymą leisti trečią kartą pamėginti perduoti T. Vilką Lietuvos institucijoms, vežant jūra ir sausuma. Tačiau 2015 m. rugpjūčio 14 d. šis teismas nusprendė neturįs jurisdikcijos nagrinėti šio prašymo ir nurodė paleisti T. Vilką.

17 Teisingumo ir lygybės ministerija apskundė šį sprendimą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui.

18 Šiomis aplinkybėmis *Court of appeal* (Apeliacinis teismas) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar Pagrindų sprendimo 23 straipsnyje numatyta galimybė ir (arba) leidžiama naują perdavimo datą suderinti daugiau nei vieną kartą?

2. Jeigu atsakymas būtų teigiamas, ar taip yra kuriuo nors iš toliau nurodytų arba visais atvejais, t. y. kai prašomo perduoti asmens perdavimą per Pagrindų sprendimo 23 straipsnio 2 dalyje nustatytą laikotarpį jau sutrukdė aplinkybės, nepriklausančios nuo valstybių narių, ir dėl to buvo suderinta nauja perdavimo data, be to, nustatyta, kad tokios aplinkybės:

— tebesitęsia arba

— išnyko, tačiau vėl atsirado, arba

— išnyko, tačiau atsirado kitų aplinkybių, kurios sutrukdė arba, tikėtina, sutrukdytų perduoti prašomą asmenį per reikalaujamą laikotarpį, siejamą su minėta nauja perdavimo data?“

Dėl prejudicinių klausimų

19 Šiais klausimais, kuriuos reikia nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Pagrindų sprendimo 23 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad tokiu atveju, kaip nagrinėjamasis pagrindinėje byloje, vykdančiajai ir išduodančiajai teisminėms institucijoms draudžiama suderinti naują perdavimo datą pagal Pagrindų sprendimo 23 straipsnio 3 dalį, jeigu pakartotinis prašomo perduoti asmens priešinimasis sutrukdė perduoti jį per 10 dienų po pirmą kartą taikant šią nuostatą suderintos naujos perdavimo datos.

20 Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad Pagrindų sprendimo 15 straipsnio 1 dalyje numatyta, jog vykdančioji teisminė institucija sprendžia dėl prašomo perduoti asmens perdavimo, „laikydamasi šiame Pagrindų sprendime nustatytų terminų ir sąlygų“.

21 Kiek tai susiję ypač su paskutine perdavimo procedūros stadija, Pagrindų sprendimo 23 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad prašomas perduoti asmuo perduodamas kuo greičiau, atsižvelgiant į atitinkamų institucijų sutartą datą.

22 Ši taisyklė sukonkretinta Pagrindų sprendimo 23 straipsnio 2 dalyje, kurioje nustatyta, kad prašomas perduoti asmuo perduodamas ne vėliau kaip per 10 dienų nuo galutinio sprendimo dėl Europos arešto orderio vykdymo.

23 Vis dėlto Sąjungos teisės aktų leidėjas leido tam tikras šios taisyklės išimtis, numatydamas, kad, pirma, tam tikrais Pagrindų sprendimo 23 straipsnio 3 ir 4 dalyse apibrėžtais atvejais atitinkamos institucijos suderina naują perdavimo datą ir, antra, tokiu atveju prašomas perduoti asmuo turi būti perduotas per 10 dienų nuo suderintos naujos datos.

24 Kalbant konkrečiau, Pagrindų sprendimo 23 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad jeigu prašomo perduoti asmens perdavimas per 23 straipsnio 2 dalyje numatytą terminą neįmanomas dėl nuo vienos ar kitos valstybės narės nepriklausančios aplinkybės, vykdančioji ir išduodančioji teisminės institucijos suderina naują perdavimo datą.

25 Vadinasi, pagal Pagrindų sprendimo 23 straipsnio 3 dalį aiškiai neribojamas naujų perdavimo datų, dėl kurių gali susitarti atitinkamos institucijos, skaičius, jeigu prašomo perduoti asmens perdavimas per numatytą terminą neįmanomas dėl *force majeure* aplinkybių.

26 Vis dėlto prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad Pagrindų sprendimo 23 straipsnio 3 dalies pirmame sakinyje aiškiai nurodytas tik vienas atvejis, kai prašomo perduoti asmens perdavimas dėl *force majeure* aplinkybių neįmanomas „per [Pagrindų sprendimo 23 straipsnio 2 dalyje] nurodytą laikotarpį“, t. y. „ne vėliau kaip praėjus 10 dienų nuo galutinio sprendimo dėl Europos arešto orderio vykdymo“.

27 Todėl prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kilo klausimas dėl galimybės taikyti Pagrindų sprendimo 23 straipsnio 3 dalies pirmame sakinyje įtvirtintą taisyklę atvejams, kai dėl *force majeure* aplinkybių, atsiradusių pasibaigus šiam terminui, tapo neįmanoma perduoti asmens per 10 dienų po pirmą kartą taikant šią nuostatą suderintos naujos perdavimo datos.

28 Šiuo klausimu, viena vertus, pažymėtina, kad pažodžiui aiškinant Pagrindų sprendimo 23 straipsnio 3 dalį toks taikymas nebūtinai draudžiamas.

29 Iš tiesų, kaip generalinis advokatas nurodė išvados 25 punkte, jeigu dėl *force majeure* aplinkybių prašomo perduoti asmens neįmanoma perduoti per 10 dienų po pirmą kartą taikant Pagrindų sprendimo 23 straipsnio 3 dalį suderintos naujos perdavimo datos, reikėtų daryti prielaidą, jog sąlyga, kad perduoti šio asmens buvo neįmanoma per 10 dienų nuo galutinio sprendimo dėl Europos arešto orderio vykdymo, buvo įvykdyta, kad būtų galima nustatyti šią pirmą naują perdavimo datą.

30 Kita vertus, pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką aiškinant Sąjungos teisės nuostatą reikia atsižvelgti ne tik į jos formuluotę, bet ir į kontekstą ir teisės aktu, kuriame ji įtvirtinta, siekiamus tikslus (2013 m. gruodžio 19 d. Sprendimo *Koushkaki*, C-84/12, EU:C:2013:862, 34 punktas ir 2016 m. lapkričio 16 d. Sprendimo *Hemming ir kt.*, C-316/15, EU:C:2016:879, 27 punktas).

31 Šiuo klausimu reikia priminti, kad, Pagrindų sprendimu nustačius naują, paprastesnę ir veiksmingesnę nuteistų ar įtariamų pažeidus baudžiamąjį įstatymą asmenų perdavimo sistemą, siekiama palengvinti ir paspartinti teismų bendradarbiavimą ir taip norima prisidėti prie Sąjungos siekio tapti laisvės, saugumo ir teisingumo erdve remiantis tarp valstybių narių turinčiu egzistuoti aukštu tarpusavio pasitikėjimo laipsniu (2015 m. liepos 16 d. Sprendimo *Lanigan*, C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, 28 punktas ir 2016 m. balandžio 5 d. Sprendimo *Aranyosi ir Căldăraru*, C-404/15 ir C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, 76 punktas).

32 Šiuo tikslu Pagrindų sprendimo 23 straipsniu, kaip ir jo 15 ir 17 straipsniais, siekiama, be kita ko, paspartinti teismų bendradarbiavimą, nustatant sprendimų dėl Europos arešto orderio priėmimo terminus, kurių valstybės narės privalo laikytis (šiuo klausimu žr. 2013 m. gegužės 30 d. Sprendimo *F*, C-168/13 PPU, EU:C:2013:358, 58 punktą ir 2015 m. liepos 16 d. Sprendimo *Lanigan*, C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, 29 ir 33 punktus).

33 Nusprendus, kad vykdančiajai teisminei institucijai negalima suteikti naujo prašomo perduoti asmens perdavimo termino, jeigu dėl *force majeure* aplinkybių jo faktiškai neįmanoma perduoti per 10 dienų po pirmą kartą taikant Pagrindų sprendimo 23 straipsnio 3 dalį suderintos naujos perdavimo datos, šiai institucijai būtų nustatyta pareiga, kurios neįmanoma įvykdyti, ir tai niekaip nepadėtų pasiekti nustatyto tikslo paspartinti teismų bendradarbiavimą.

34 Be to, aiškinant Pagrindų sprendimo 23 straipsnio 3 dalį reikia taip pat atsižvelgti į jo 23 straipsnio 5 dalį.

35 Pastarojoje nuostatoje numatyta, kad jeigu pasibaigus Pagrindų sprendimo 23 straipsnio 2–4 dalyse nurodytam terminui prašomas perduoti asmuo vis dar yra sulaikytas, jis yra paleidžiamas.

36 Tuo remiantis reikia daryti išvadą, kad jeigu Pagrindų sprendimo 23 straipsnio 3 dalis būtų aiškinama taip, kad jos pirmame sakinyje įtvirtinta taisyklė netaikoma, kai dėl *force majeure* aplinkybių prašomo perduoti asmens perdavimas neįmanomas per 10 dienų po pirmą kartą taikant šią nuostatą suderintos naujos perdavimo datos, šis asmuo, jei jis dar būtų sulaikytas, turėtų būti privalomai paleistas, neatsižvelgiant į susiklosčiusias konkrečias aplinkybes, nes nurodytoje nuostatoje numatytas terminas yra pasibaigęs.

37 Vadinasi, dėl tokio aiškinimo galėtų būti labai apribotas Pagrindų sprendime numatytų procedūrų veiksmingumas, o dėl to kiltų kliūčių visiškai įgyvendinti juo siekiama tikslą – palengvinti teismų bendradarbiavimą nustačius veiksmingesnę nuteistų ar įtariamų pažeidus baudžiamąjį įstatymą asmenų perdavimo sistemą.

38 Be to, dėl šio aiškinimo prašomas perduoti asmuo galėtų būti paleistas net tuo atveju, kai jo sulaikymo termino pratęsimą lėmė ne vykdančiosios institucijos delsimas imtis veiksmų ir kai bendras šio asmens sulaikymo terminas nėra per ilgas, atsižvelgiant, be kita ko, į galimą šio asmens prisidėjimą prie procedūros vilkinimo, į jam gresiančią bausmę ir į galimą jo pasislėpimo pavojų (šiuo klausimu žr. 2015 m. liepos 16 d. Sprendimo *Lanigan*, C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, 59 punktą).

39 Šiomis aplinkybėmis reikia daryti išvadą, kad Pagrindų sprendimo 23 straipsnio 3 dalis turi būti aiškinama taip, kad atitinkamos institucijos pagal šią nuostatą turi suderinti naują perdavimo datą taip pat tuomet, kai prašomo perduoti asmens perdavimas per 10 dienų po pirmą kartą taikant šią nuostatą sutartos naujos perdavimo datos yra neįmanomas dėl *force majeure* aplinkybių.

40 Šios išvados nepaneigia pareiga aiškinti Pagrindų sprendimo 23 straipsnio 3 dalį laikantis Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 6 straipsnio, kuriame numatyta, kad kiekvienas asmuo turi teisę į laisvę ir saugumą (šiuo klausimu žr. 2015 m. liepos 16 d. Sprendimo *Lanigan*, C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, 54 punktą).

41 Be abejo, šio sprendimo 39 punkte pateiktas Pagrindų sprendimo 23 straipsnio 3 dalies išaiškinimas reiškia, kad vykdančioji teisminė institucija nebūtinai privalo paleisti prašomą perduoti asmenį, jei šis tebėra sulaikytas, kai perduoti jo per 10 dienų po pirmą kartą taikant šią nuostatą suderintos naujos perdavimo datos neįmanoma dėl *force majeure* aplinkybių.

42 Vis dėlto, kaip generalinis advokatas pažymėjo išvados 37 punkte, šis aiškinimas nereikalauja pratęsti prašomo perduoti asmens sulaikymo termino, nes Pagrindų sprendimo 12 straipsnyje numatyta, kad vykdančioji teisminė institucija pagal vykdančiosios valstybės narės teisę sprendžia, ar prašomą perduoti asmenį reikėtų laikyti laisvės atėmimo vietoje, ir kad pagal šią teisę asmuo gali būti bet kuriuo metu lygtinai paleistas, jei kompetentinga institucija imasi visų, kaip ji pati mano, reikalingų priemonių užtikrinti, kad asmuo nepasislėptų.

43 Šiomis aplinkybėmis pažymėtina, kad kai atitinkamos institucijos, taikydamos Pagrindų sprendimo 23 straipsnio 3 dalį, antrą kartą suderina naują perdavimo datą, vykdančioji teisminė institucija, nepažeisdama Pagrindinių teisių chartijos 6 straipsnio, gali nuspręsti pratęsti prašomo perduoti asmens sulaikymo terminą tik jeigu perdavimo procedūra buvo vykdoma pakankamai greitai ir todėl sulaikymo trukmė nėra per ilga. Kad įsitikintų, ar taip yra, ši institucija turi atlikti konkrečią nagrinėjamos situacijos kontrolę, atsižvelgdama į visas reikšmingas aplinkybes (šiuo klausimu žr. 2015 m. liepos 16 d. Sprendimo *Lanigan*, C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, 58 ir 59 punktus).

44 Šiomis aplinkybėmis reikia nustatyti, ar pagal Pagrindų sprendimo 23 straipsnio 3 dalį vykdančioji ir išduodančioji teisminės institucijos turi antrą kartą suderinti naują perdavimo datą tokiu atveju, koks susiklostė pagrindinėje byloje, kai pakartotinis prašomo perduoti asmens priešinimasis sutrukdė perduoti jį per 10 dienų po pirmą kartą taikant šią nuostatą suderintos naujos perdavimo datos.

45 Šiuo klausimu pažymėtina, kad Pagrindų sprendimo 23 straipsnio 3 dalies versijos skirtingomis kalbomis šiek tiek skiriasi, kiek tai susiję su šios nuostatos pirmame sakinyje įtvirtintos taisyklės taikymo sąlygomis.

46 Pavyzdžiui, pagal šios nuostatos versijas graikų, prancūzų, italų, portugalų, rumunų ir suomių kalbomis šios taisyklės taikymą lemia negalėjimas perduoti asmens dėl vienoje iš atitinkamų valstybių narių susiklosčiusių *force majeure* aplinkybių, o tos pačios nuostatos versijose ispanų, čekų, danų, vokiečių, anglų, nyderlandų, lenkų, slovakų ir švedų kalbomis veikiau nurodomas negalėjimas perduoti asmens dėl nuo atitinkamų valstybių narių nepriklausančių aplinkybių.

47 Vis dėlto dėl būtinumo Sąjungos teisės nuostatą aiškinti vienodai, kilus abejonei, nuostatos teksto negalima vertinti izoliuotai; atvirkščiai, reikalaujama jį aiškinti remiantis tikrąja jo rengėjo valia ir jo siektu tikslu, atsižvelgiant, be kita ko, į versijas visomis kalbomis (šiuo klausimu žr. 2001 m. lapkričio 20 d. Sprendimo *Jany ir kt.*, C-268/99, EU:C:2001:616, 47 punktą ir 2013 m. rugsėjo 19 d. Sprendimo *van Buggenhout ir van de Mierop*, C-251/12, EU:C:2013:566, 26 ir 27 punktus).

48 Šiuo tikslu pabrėžtina, kad Pagrindų sprendimo 23 straipsnio 3 dalyje vartojamos sąvokos kildinamos iš Konvencijos dėl supaprastintos ekstradicijos tvarkos 11 straipsnio 3 dalies.

49 Nors pastarosios nuostatos versijose anglų ir švedų kalbomis nurodomos aplinkybės, kurių atitinkamos valstybės narės negali kontroliuoti, reikia konstatuoti, kad versijose ispanų, danų, vokiečių, graikų, prancūzų, italų, nyderlandų, portugalų ir suomių kalbomis numatytos *force majeure* aplinkybės.

50 Be to, iš šios konvencijos aiškinamosios ataskaitos versijų įvairiomis kalbomis matyti, kad jos 11 straipsnio 3 dalyje vartojamas žodžių junginys turi būti aiškinamas griežtai, kaip reiškiantis situaciją, kurios nebuvo galima numatyti ir kurios atsiradimui nebuvo galima užkirsti kelio. Šiuo paaiškinimu siekiama nurodyti, kad šios konvencijos šalys iš tikrųjų ketino remtis įprasta *force majeure* sąvoka, ir tai patvirtina aiškinamojoje ataskaitoje numatytas pavyzdžių sąrašas.

51 Be to, Komisijos pasiūlymo (COM(2001) 522 *final*), kuriuo remiantis buvo priimtas Pagrindų sprendimas, versijų įvairiomis kalbomis motyvuose daroma nuoroda į Konvenciją dėl supaprastintos ekstradicijos tvarkos ir pakartojami minėtoje aiškinamojoje ataskaitoje pateikti paaiškinimai, nurodyti šio sprendimo pirmesniame punkte. Šių motyvų versijose ispanų, danų, vokiečių, anglų, nyderlandų ir švedų kalbomis netgi tiesiogiai nurodoma *force majeure* sąvoka, siekiant paaiškinti aplinkybių, kurių atitinkamos valstybės narės negali kontroliuoti, reikšmę.

52 Šie įvairūs elementai kartu patvirtina, jog vien tai, kad kai kuriose kalbinėse versijose vartojama pastaroji sąvoka, nereiškia, kad Sąjungos teisės aktų leidėjas ketino taikyti Pagrindų sprendimo 23 straipsnio 3 dalies pirmame sakinyje įtvirtintą taisyklę kitais atvejais nei tie, kai prašomo perduoti asmens perdavimas neįmanomas dėl vienoje iš atitinkamų valstybių narių susiklosčiusių *force majeure* aplinkybių.

53 Iš įvairiose Sąjungos teisės srityse nusistovėjusios teismo praktikos matyti, kad *force majeure* sąvoka turi būti aiškinama kaip su asmeniu, kuris remiasi šia situacija, nesusijusios, neįprastos ir iš anksto negalimos numatyti aplinkybės, kurių pasekmių nebuvo įmanoma išvengti, nepaisant visų atsargumo priemonių, kurių buvo imtasi (šiuo klausimu žr. 2007 m. gruodžio 18 d. Sprendimo *Société Pipeline Méditerranée ir Rhône*, C-314/06, EU:C:2007:817, 23 punktą; 2010 m. kovo 18 d. Sprendimo *SGS Belgium ir kt.*, C-218/09, EU:C:2010:152, 44 punktą ir 2013 m. liepos 18 d. Sprendimo *Eurofit*, C-99/12, EU:C:2013:487, 31 punktą).

54 Tačiau taip pat remiantis nusistovėjusia teismo praktika pažymėtina: kadangi *force majeure* sąvokos turinys įvairiose Sąjungos teisės taikymo srityse skiriasi, jos reikšmė turi būti nustatyta pagal teisines aplinkybes, kuriomis ji turi sukelti pasekmių (2007 m. gruodžio 18 d. Sprendimo *Société Pipeline Méditerranée ir Rhône*, C-314/06, EU:C:2007:817, 25 punktas; 2010 m. kovo 18 d. Sprendimo *SGS Belgium ir kt.*, C-218/09, EU:C:2010:152, 45 punktas ir 2013 m. liepos 18 d. Sprendimo *Eurofit*, C-99/12, EU:C:2013:487, 32 punktas).

55 Vadinasi, kalbant apie *force majeure* sąvoką, kaip ji suprantama pagal Pagrindų sprendimo 23 straipsnio 3 dalį, pažymėtina, kad, norint išaiškinti ir pritaikyti Teisingumo Teismo praktikoje įtvirtintus sudedamuosius *force majeure* elementus, reikia atsižvelgti į Pagrindų sprendimo struktūrą ir tikslą (pagal analogiją žr. 2007 m. gruodžio 18 d. Sprendimo *Société Pipeline Méditerranée ir Rhône*, C-314/06, EU:C:2007:817, 26 punktą).

56 Šiuo klausimu primintina, kad Pagrindų sprendimo 23 straipsnio 3 dalimi nukrypstama nuo Pagrindų sprendimo 23 straipsnio 2 dalyje įtvirtintos taisyklės. Todėl *force majeure* sąvoka, kaip ji suprantama pagal Pagrindų sprendimo 23 straipsnio 3 dalį, turi būti aiškinama griežtai (pagal analogiją žr. 2012 m. birželio 14 d. Sprendimo *CIVAD*, C-533/10, EU:C:2012:347, 24 ir 25 punktus ir 2013 m. liepos 18 d. Sprendimo *Eurofit*, C-99/12, EU:C:2013:487, 37 punktą).

57 Be to, reikia pabrėžti, kad iš Pagrindų sprendimo 23 straipsnio 3 dalies teksto matyti, kad *force majeure* aplinkybių susiklostymas gali pateisinti prašomo perduoti asmens perdavimo termino pratęsimą tik jeigu dėl šių *force majeure* aplinkybių perduoti asmens per numatytą terminą „neįmanoma“. Taigi vien tai, kad asmens perdavimas apsunkinamas, negali pateisinti šios nuostatos pirmame sakinyje įtvirtintos taisyklės taikymo.

58 Šiomis aplinkybėmis prašomo perduoti asmens priešinimasis perdavimui, be abejo, gali būti pagrįstai pripažintas su atitinkamomis institucijomis nesusijusia ir neįprasta aplinkybe.

59 Tačiau to, kad kai kurie prašomi perduoti asmenys priešinasi jų perdavimui, iš esmės negalima pripažinti aplinkybe, kurios nebuvo galima numatyti.

60 Juo labiau tokiu atveju, koks susiklostė pagrindinėje byloje, kai prašomas perduoti asmuo jau priešinosi, kai buvo bandoma jį perduoti pirmą kartą, tai, kad jis priešinsis bandant perduoti antrą kartą, paprastai negali būti laikoma aplinkybe, kurios nebuvo galima numatyti. Beje, kaip generalinis advokatas pažymėjo išvados 71 punkte, tas pats pasakytina apie orlaivio piloto atsisakymą įlaipinti asmenį, kuris elgiasi agresyviai.

61 Kiek tai susiję su sąlyga, kad aplinkybę galima priskirti prie *force majeure* tik jeigu jos pasekmių nebuvo įmanoma išvengti, nepaisant visų atsargumo priemonių, kurių buvo imtasi, pažymėtina, kad atitinkamos institucijos turi priemonių, dažniausiai leidžiančių joms įveikti prašomo perduoti asmens pasipriešinimą.

62 Pavyzdžiui, negalima atmesti galimybės, kad siekdamos įveikti prašomo perduoti asmens pasipriešinimą šios institucijos imtųsi tam tikrų prievartos priemonių, laikydamosi jų nacionalinėje teisėje numatytos tvarkos ir paisydamos šio asmens pagrindinių teisių.

63 Apskritai kalbant, taip pat įmanoma pasinaudoti transporto priemonėmis, kurioms naudoti prašomo perduoti asmens pasipriešinimas negali užkirsti kelio. Beje, iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad pagrindinėje byloje atitinkamos institucijos galiausiai pasiūlė šią išeitį.

64 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, jog negalima visiškai atmesti galimybės, kad dėl išskirtinių aplinkybių atitinkamos institucijos objektyviai negalėjo numatyti prašomo perduoti asmens pasipriešinimo perdavimui ir kad šio pasipriešinimo pasekmių perdavimui nebuvo įmanoma išvengti, nepaisant visų atsargumo priemonių, kurių ėmėsi šios institucijos. Tokiu atveju taikytina Pagrindų sprendimo 23 straipsnio 3 dalies pirmame sakinyje įtvirtinta taisyklė.

65 Vadinasi, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi patikrinti, ar tokios aplinkybės buvo nustatytos pagrindinėje byloje.

66 Be to, kadangi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas gali padaryti išvadą, kad pagrindinėje byloje prašomo perduoti asmens pasipriešinimo negalima pripažinti *force majeure* aplinkybe, kaip tai suprantama pagal Pagrindų sprendimo 23 straipsnio 3 dalį, reikia nuspręsti, ar tokia išvada reikš, kad vykdančioji ir išduodančioji institucijos nebeprivalo tartis dėl naujos perdavimo datos, nes baigėsi Pagrindų sprendimo 23 straipsnyje nustatyti terminai.

67 Nors Pagrindų sprendimo 15 straipsnio 1 dalyje aiškiai numatyta, kad vykdančioji teisminė institucija per Pagrindų sprendime nustatytus terminus nusprendžia dėl asmens perdavimo, šios nuostatos teksto nepakanka, kad būtų nustatyta, ar Europos arešto orderis turi būti vykdomas pasibaigus šiems terminams ir ypač ar vykdančioji teisminė institucija turi perduoti asmenį pasibaigus Pagrindų sprendimo 23 straipsnyje nustatytiems terminams ir ar tuo tikslu ji turi suderinti su išduodančiąja teismine institucija naują perdavimo datą (pagal analogiją žr. 2015 m. liepos 16 d. Sprendimo *Lanigan*, C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, 34 punktą).

68 Šiuo klausimu reikia pažymėti, jog iš nusistovėjusios Teisingumo Teismo praktikos matyti, kad tarpusavio pripažinimo principas, kuris yra teismų bendradarbiavimo „kertinis akmuo“, pagal Pagrindų sprendimo 1 straipsnio 2 dalį reiškia, kad valstybės narės iš principo privalo vykdyti Europos arešto orderį (pagal analogiją žr. 2015 m. liepos 16 d. Sprendimo *Lanigan*, C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, 36 punktą).

69 Todėl, atsižvelgiant, pirma, į esminį pareigos vykdyti Europos arešto orderį pagal Pagrindų sprendime nustatytą sistemą pobūdį ir, antra, į tai, kad šiame sprendime nėra jokios aiškios nuorodos dėl šios pareigos galiojimo laiko ribų, Pagrindų sprendimo 15 straipsnio 1 dalyje nustatytos taisyklės negalima aiškinti kaip reiškiančios, kad pasibaigus Pagrindų sprendimo 23 straipsnyje nustatytiems terminams vykdančioji teisminė institucija nebegali suderinti su išduodančiąja teismine institucija naujos perdavimo datos arba kad vykdančioji teisminė institucija nebeprivalo tęsti Europos arešto orderio vykdymo procedūros (pagal analogiją žr. 2015 m. liepos 16 d. Sprendimo *Lanigan*, C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, 37 punktą).

70 Be to, reikia konstatuoti, kad nors Pagrindų sprendimo 23 straipsnio 5 dalyje Sąjungos teisės aktų leidėjas aiškiai numatė, kad prašomas perduoti asmuo paleidžiamas, jeigu pasibaigus Pagrindų sprendimo 23 straipsnio 2–4 dalyse nurodytiems terminams jis vis dar yra sulaikytas, jis nenustatė jokio kito šių terminų pasibaigimo poveikio ir, kalbant konkrečiai, nenumatė, kad dėl to atitinkamos institucijos netenka galimybės suderinti perdavimo datos pagal Pagrindų sprendimo 23 straipsnio 1 dalį arba kad vykdančioji valstybė narė atleidžiama nuo pareigos vykdyti Europos arešto orderį (pagal analogiją žr. 2015 m. liepos 16 d. Sprendimo *Lanigan*, C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, 38 punktą).

71 Be to, Pagrindų sprendimo 15 straipsnio 1 dalies ir 23 straipsnio aiškinimas, pagal kurį vykdančioji teisminė institucija nebeturi nei perduoti prašomo perduoti asmens, nei šiuo tikslu su išduodančiąja teismine institucija suderinti naujos perdavimo datos pasibaigus Pagrindų sprendimo 23 straipsnyje

numatytiems terminams, pakenktų Pagrindų sprendimu siekiamam tikslui paspartinti ir supaprastinti teismų bendradarbiavimą, nes pagal šį išaiškinimą išduodančioji valstybė narė gali būti priversta išduoti antrą Europos arešto orderį, kad būtų vykdoma nauja perdavimo procedūra laikantis Pagrindų sprendime nustatytų terminų (pagal analogiją žr. 2015 m. liepos 16 d. Sprendimo *Lanigan*, C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, 40 punktą).

72 Iš to, kas išdėstyta, matyti, kad vien pasibaigus Pagrindų sprendimo 23 straipsnyje įtvirtintiems terminams vykdančioji valstybė narė neatleidžiama nuo pareigos tęsti Europos arešto orderio vykdymo procedūrą ir atlikti prašomo perduoti asmens perdavimą, o šiuo tikslu atitinkamos institucijos turi suderinti naują perdavimo datą (pagal analogiją žr. 2015 m. liepos 16 d. Sprendimo *Lanigan*, C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, 42 punktą).

73 Vis dėlto tokiu atveju iš Pagrindų sprendimo 23 straipsnio 5 dalies matyti, kad, pasibaigus šiame straipsnyje įtvirtintiems terminams, prašomas perduoti asmuo turi būti paleistas, jeigu jis tebėra sulaikytas.

74 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į pateiktus klausimus reikia atsakyti:

— Pagrindų sprendimo 23 straipsnio 3 dalis turi būti aiškinama taip, kad tokiu atveju, koks nagrinėjamas pagrindinėje byloje, vykdančioji ir išduodančioji teisminės institucijos pagal šią nuostatą suderina naują perdavimo datą, kai prašomo perduoti asmens perdavimas per 10 dienų po pirmą kartą taikant šią nuostatą suderintos naujos perdavimo datos yra neįmanomas dėl šio asmens pakartotinio pasipriešinimo, jeigu dėl išskirtinių aplinkybių šios institucijos negalėjo numatyti šio pasipriešinimo ir jeigu jo pasekmių perdavimui nebuvo įmanoma išvengti, nepaisant visų atsargumo priemonių, kurių ėmėsi šios institucijos; tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.

— Pagrindų sprendimo 15 straipsnio 1 dalis ir 23 straipsnis turi būti aiškinami taip, kad pasibaigus 23 straipsnyje įtvirtintiems terminams nurodytoms institucijoms išlieka pareiga suderinti naują perdavimo datą.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

75 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (trečioji kolegija) nusprendžia:

2002 m. birželio 13 d. Tarybos pagrindų sprendimo 2002/584/TVR dėl Europos arešto orderio ir perdavimo tarp valstybių narių tvarkos, iš dalies pakeisto 2009 m. vasario 26 d. Tarybos pamatiniu sprendimu 2009/299/TVR, 23 straipsnio 3 dalis turi būti aiškinama taip, kad tokiu atveju, koks nagrinėjamas pagrindinėje byloje, vykdančioji ir išduodančioji teisminės institucijos pagal šią nuostatą suderina naują perdavimo datą, kai prašomo perduoti asmens perdavimas per 10 dienų po pirmą kartą taikant šią nuostatą suderintos naujos perdavimo datos yra neįmanomas dėl šio asmens pakartotinio pasipriešinimo, jeigu dėl išskirtinių aplinkybių šios institucijos negalėjo numatyti šio pasipriešinimo ir jeigu jo pasekmių perdavimui nebuvo įmanoma išvengti, nepaisant visų atsargumo priemonių, kurių ėmėsi šios institucijos; tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.

Pagrindų sprendimo 2002/584, iš dalies pakeisto Pamatiniu sprendimu 2009/299, 15 straipsnio 1 dalis ir 23 straipsnis turi būti aiškinami taip, kad pasibaigus 23 straipsnyje įtvirtintiems terminams nurodytoms institucijoms išlieka pareiga suderinti naują perdavimo datą.

Parašai.